Liikenne- ja viestintävaliokunta

LAUSUNTO

24.92020

Teppo Järnstedt
Raideammattilaiset JHL ry

Asiantuntijalausunto

Raideammattilaiset JHL ry kiittää mahdollisuudesta olla valiokunnan kuultavana raideliikennelain ja liikenteenpalveluista annetun lain käsittelyn osalta.
Hallituksen esityksessä liikenteen palveluista annetussa laissa on näkemyksemme mukaan muutos, jossa vaarannetaan rautatieliikenteen turvallisuutta merkittävällä tavalla.

Lakiesityksen pykälässä 69 esitetään muutosta lupakirja vaatimuksiin liikkuvan kaluston kuljettajalle. Muutoksessa ehdotetaan, että liikkuvan kaluston kuljettajan lupakirjaa ei enää edellytetä vaihtotöissä, joka tapahtuu liikennepaikan sisällä, yksityisraiteella tai yksityisraiteen ja ensimmäisen liikennepaikan välillä. Tätä muutosta perustellaan pienimuotoisen kuljettamisen käsitteen selkeyttämisellä ja oikeusvarmuuden vahvistamisella.

Pienimuotoisen kuljettamisen käsite muodostui edellisen liikenteenpalveluista annetun lain hallituksen esityksen perusteluosasta, jossa kuvataan pienimuotoisen kuljettamisen käsite. Tässä voimassa olevan lain perusteluosassa ko. tehtävä määritellään työn laajuuden kautta, joka on keskittynyt kaluston kunnossapidossa tehtävään kaluston siirtelyyn tai testaukseen rajatulla alueella.

Nyt esitettävä muutos muuttaa tätä toimintamallia merkittävästi, vaikka hallituksen perusteluosassa kuvataan, ettei ole tarkoitus muuttaa olemassa olevaa käytäntöä vaan on tarkoitus selkeyttää lakia tältä osin. Kuitenkin lain muutoksen kautta kaikki liikennepaikalla, yksityisraiteella tai yksityisraiteen ja ensimmäisen liikennepaikan välillä tapahtuva vaihtotyö tulee lain mukaan olemaan pienimuotoista kuljettamista ottamatta kantaa, kuinka laaja-alaisesta vaihtotyöstä on kyse. On luonnollista, että kun lakia muutetaan, niin silloin myös lain soveltaminen muuttuu ja syntyy uusi käytäntö. Sen jälkeen voidaankin ihmetellä, että kuinkas tässä nyt näin kävi, vaikka tätä ei ole tarkoitettu.

Lupakirjavaatimuksista on säädetty pätevyys- ja terveydelliset vaatimukset, jotka ovat aikaisemmin olleet keskeinen osa rautatieturvallisuutta. Liikkuvan kaluston kuljettajan lupa edellyttää liikkuvan kaluston kuljettajalle terveystarkastusta 3 vuoden määrävälein, jolla varmistetaan liikkuvan kaluston kuljettajan terveydentilan soveltuvuus tehtävään työhön. Lupakirjan saamiseksi vaaditaan riittävää osaamista rautatiejärjestelmästä ja liikkuvan kaluston kuljettamisesta. Osaaminen varmistetaan näyttökokeella (vrt. ajokoe autolla).

Nyt esitettävän lain muutoksen jälkeen vaihtotyössä ei enää lainsäädännön kautta näitä asioita edellytetä, vaan jokainen toimija määrittelee vaatimukset omaan turvallisuusjohtamisjärjestelmään. Meidän huolemme on, että tästä tulee tulevaisuudessa osaamisen ”villi länsi” ja näemme tämän merkittävänä turvallisuusriskinä. Näkemystämme tukee onnettomuustutkintakeskuksen (OTKES) teematutkimus (R2019-S1) 22.9.2020, jossa se antoi yhdeksän suositusta onnettomuuksien ja vaaratilanteiden välttämiseksi, johon kuului yhtenä suosituksena koulutustason parantaminen lupakirjan omaavien kuljettajien osalta.

Jos tämän lain muutoksen vaikutusta verrataan tieliikennelakiin, niin tämä tarkoittaisi sitä, että tulevaisuudessa ajokorttia ei enää vaadittaisi kaupunkialueella, jossa on 40 km/h nopeusrajoitus ja ajokortti vaadittaisiin vasta siinä tilanteessa, kun siirrytään taajama-alueelle, jossa nopeusrajoitus on yli 40 km/h.

Ehdotamme, että liikenteen palveluista annetun lain HE113/2020 69§ esitetty uusi 2 momentti muotoillaan seuraavalla tavalla:

Pienimuotoinen kuljettajatoiminta ei edellytä lupakirjaa. Pienimuotoisella kuljettamisella tarkoitetaan kaluston kunnossapitoon, testaukseen, kuormaamiseen tai valmisteluun liittyvää toimintaa, johon liittyy vain vähäistä opastin- ja merkkijärjestelmän noudattamista, sekä vähäistä viestintää rataverkon haltijan kanssa.
Pienimuotoista kuljettajatoimintaa voi suorittaa vain rajoitetulla alueella ja samanaikaisesti vain yhden rautatieliikenteen harjoittajan toimesta. Rajoitetulla alueella voi toimia samanaikaisesti useampikin yksikkö, kun yksiköt toimivat saman turvallisuusjohtamisjärjestelmän alaisuudessa.

Toivomme, että valiokunta suhtautuu tähän huoleen riittävällä vakavuudella ja miettii kyseisen pykälämuutoksen uudelleen, eikä lähde päätöksillään vaarantamaan raideliikenteen turvallisuutta.